Lietas arhīva Nr. C-2022-20/1
ECLI:LV:VRT:2020:0520.C71202220.2.S
Lieta Nr. C71202220 C–2022–20/1

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
Cēsīs 2020. gada 20. maijā

Vidzemes rajona tiesa
tiesnese A. Bērziņa

rakstveida procesā izskatīja civillietu /Nosaukums A/ pieteikumu par nekustamā īpašuma atzīšanu par bezīpašnieka mantu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

Tiesā 2020. gada 30. martā saņemts pieteicējas /Nosaukums A/ (turpmāk tekstā–pieteicēja) pieteikums par nekustamā īpašuma atzīšanu par bezīpašnieka mantu.

Pieteicēja pieteikumā norādījusi, ka /Nosaukums A/ 2017. gada 21. decembrī vērsusies pie zvērināta notāra Ilutas Saulietes ar kreditora iesniegumu par mantinieku uzaicināšanu un mantojuma izsludināšanu mirušās personas /pers. A/ mantojuma lietā.

Pieteikumā norādīts, ka /pers. A/, personas kods /personas kods/, pēdējā deklarētā dzīvesvieta /dzīvesvieta/, ar Raunas Tautas deputātu padomes Zemes komisijas lēmumu Nr. 1506 atjaunotas zemes īpašuma tiesības uz daļu no mantotās zemes /adrese/", piešķirot nekustamo īpašumu /adrese 1/", kadastra Nr. /kadastra numurs/, 0,2770 ha platībā, /adrese 1/. Īpašumtiesības uz minēto nekustamo īpašumu nav reģistrētas zemesgrāmatā.

/pers. A/, personas kods /personas kods/, mirusi 2003. gada 5. augustā Amerikas Savienotajās valstīs, ko apliecina 2017. gada 28. decembrī Pilsonības un migrācijas pārvaldes sniegtā informācija par datiem Iedzīvotāju reģistrā (vēstule Nr. 24/20.35-1-20/498).

2017. gada 21. decembrī par nekustamo īpašumu /adrese 1/ mirušajai /pers. A/ bija uzkrājis nekustamā īpašuma nodokļa maksājuma parāds no 2003. gada, kas sakrīt ar /pers. A/ miršanas gadu, 91,37 EUR (deviņdesmit viens *euro* 37 centi) apmērā. Tā rezultātā /Nosaukums A/ pieteica notāram kreditora prasījumu un lūdza uzsākt mantojuma lietu, izsludināt mirušās /pers. A/ mantojuma atklāšanos laikrakstā "Latvijas Vēstnesis", kā arī uzaicināt mirušās mantiniekus izteikt savu gribu par mantojuma pieņemšanu.

Oficiālā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" mantojuma atklāšanās izsludināta 2018. gada 25. janvārī, 18. numurā.

2018. gada 3. augustā zvērināta notāre Iluta Sauliete taisījusi notariālo aktu par mantojuma lietas izbeigšanu (Reģistrācijas Nr. 2699) (turpmāk – Notariālais akts) ar kuru konstatēts:

– izsludinātajā termiņā mantinieki nav pieteikušies, aktā norādītā mantojumā manta – tiesība uz nekustamo īpašumu ar kadastra numuru /kadastra numurs/, nosaukumu: /adrese 1/ – atzīstama par bezsaimnieka mantu un saskaņā ar Civillikuma 416. panta pirmo daļu piekrīt valstij;

– izsludinātajā termiņā nepieteiktās kreditoru prasības ir dzēstas atbilstoši Civillikuma 705. pantam.

Tāpat notariālajā aktā atzīts, ka šis akts ir pamats mantas reģistrācijai uz valsts vārda. Notariālā akta pirmais izraksts nosūtīts Zvērinātai tiesu izpildītājai Vēsmai Ampermanei un Valsts ieņēmumu dienestam.

Pēc šī notariālā akta taisīšanas izveidojusies sekojoša situācija. Ministru kabineta 2013. gada 2. jūlija noteikumu Nr. 364 "Noteikumi par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību ar bezmantinieka mantu" 2. punkts nosaka, ka "*par bezmantinieku mantu šo noteikumu izpratnē uzskatāma ar notariālu aktu par mantojuma lietas izbeigšanu (turpmāk – akts) atzīta manta, kurā ietilpst nekustamais īpašums, kustama manta vai komercsabiedrības pamatkapitāla daļas vai akcijas (turpmāk – pamatkapitāla daļas (akcijas)) un citi finanšu instrumenti (turpmāk visi kopā – bezmantinieku manta)*". Saskaņā ar augstākminēto notariālo aktu mantojuma sastāvs ir tiesības uz nekustamo īpašumu nevis pats nekustamais īpašums, līdz ar to zvērināts tiesu izpildītājs nav tiesīgs veikt Ministru kabineta 2013. gada 2. jūlija noteikumos Nr. 364 "Noteikumi par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību ar bezmantinieka mantu" noteiktās darbības attiecībā uz nekustamo īpašumu /adrese 1/", kas nav ierakstīts zemesgrāmatā. Attiecībā uz Valsts ieņēmumu dienesta tiesībām rīkoties ar bezsaimnieka mantu – nekustamo īpašumu /adrese 1/ atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 1354. "Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaite, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā" 2. punkta regulējumam secināms, ka Valsts ieņēmumu dienestam nav šādu tiesību, jo Notariālajā aktā ir norādīta kreditora – /Nosaukums A/ – pretenzija, kas izslēdz Valsts ieņēmumu dienesta rīcību ar mantu. To apliecina arī Valsts ieņēmumu dienesta 2020. gada 19. februāra vēstule Nr. 4.5.1-6/12627 /Nosaukums A/.

Pieteicēja lūgusi atzīt nekustamo īpašumu /adrese 1/", kadastra Nr. /kadastra numurs/, /adrese 1/, platība 0,2770 ha, par bezīpašnieka nekustamu mantu, kas piekritīga valstij.

Pieteikums pamatots ar Civillikuma 930. pantu, Civilprocesa likuma 251. panta 6. punktu, 288. panta 1. un 3. daļu, 289. pantu un Ministru kabineta 2013. gada 26. novembra noteikumu Nr. 1354 "Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaite, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā" 2. punktu.

Tiesā 2020. gada 7. maijā saņemti Valsts ieņēmumu dienesta rakstveida paskaidrojumi norādot, ka ņemot vērā prasības pieteikumā izklāstītos faktus, Valsts ieņēmumu dienestam nav apsvērumu, lai pēc būtības celtu iebildumus vai izteiktu lūgumus, kā arī citu apstākļu, ko uzskatīt par nozīmīgiem minētās lietas izskatīšanā. Lūgusi minēto lietu izskatīt bez pārstāvja piedalīšanās tiesas sēdē.

Ar Vidzemes rajona tiesas tiesneses 2020. gada 9. aprīļa lēmumu noteikts, ka lieta izskatāma rakstveida procesā Vidzemes rajona tiesā 2020. gada 20. maijā saskaņā ar likuma "Par valsts institūciju darbību ārkārtējās situācijas laikā saistībā ar Covid-19 izplatību" 4. panta otro daļu.

M o t ī v u d a ļ a

Tiesa pārbaudot lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus, atzīst, ka pieteikums ir pamatots, likumīgs un apmierināms pilnībā šādu apsvērumu dēļ.

Civilprocesa likuma 289. pants nosaka, ka tiesa konstatē juridiskos faktus tikai tad, ja iesniedzējam nav iespējams citādā kārtībā saņemt attiecīgos dokumentus, kas apstiprina šos faktus, vai ja šie dokumenti nozaudēti, nozagti vai iznīcināti un zudusi iespēja tos atjaunot.

Tiesa atzīst, ka pieteicēja pamatoti vērsusies tiesā ar lūgumu par nekustamā īpašuma /adrese 1/", kadastra Nr. /kadastra numurs/, /adrese 1/, platība 0,2770 ha, atzīšanu par bezmantinieka mantu, jo nav varējusi citādā kārtībā saņemt dokumentus, kas apstiprinātu šādu faktu.

Tiesa atzīst, ka minētais pierādīts ar lietā iesniegtajiem rakstveida pierādījumiem.

Ar lietā iesniegto 03. 08. 2018. Notariālo aktu Par mantojuma lietas izbeigšanu Nr.2699 (lietas 8 lapa) apstiprināts, ka nekustamam īpašumam /adrese 1/, kadastra Nr./kadastra numurs/, izsludinātajā termiņā mantinieki nav pieteikušies, šajā aktā norādītā mantojamā manta atzīstama par bezsaimnieka mantu un saskaņā ar Civillikuma 416.panta pirmo daļu piekrīt valstij; izsludinātajā termiņā nepieteiktās kreditoru prasības ir dzēstas atbilstoši Civillikuma 705.pantam.

No minētā akta redzams, ka /Nosaukums A/ ir pieteikusi kreditora pretenziju par nekustamā īpašuma nodokļa maksājuma parādu 91,37 EUR.

Saskaņā ar Civillikuma 416. panta ceturtās daļas noteikumiem – par nekustamo īpašumu, kas atzīts par bezmantinieku mantu saskaņā ar šā panta pirmo daļu, zemesgrāmatā tiek izdarīta atzīme, ka tā ir bezmantinieku manta un ir piekritīga valstij. Atzīme par bezmantinieku mantu ir šķērslis jebkuram labprātīgam nostiprinājumam, izņemot Zemesgrāmatu likuma 45.panta 6.punktā paredzētās atzīmes.

Saskaņā ar likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 8. panta pirmās daļas 3. punkta noteikumiem Valsts ieņēmumu dienesta uzdevumi nodokļu (nodevu) administrēšanā (turpmāk–nodokļu administrēšana) ir noteikti likumā „Par nodokļiem un nodevām" (18. pants). Papildus tiem Valsts ieņēmumu dienests uzskaita valstij piekritīgo mantu, nodrošina kontroli par tās novērtēšanu, realizāciju, nodošanu bez maksas, iznīcināšanu un ieņēmumu iemaksu valsts budžetā. Kārtību, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaite, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā, nosaka Ministru kabinets.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 26. novembra noteikumu Nr.1354 „Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaite, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā" 10. punkta noteikumiem piecu darbdienu laikā pēc šo noteikumu 2. punktā minēto dokumentu saņemšanas Valsts ieņēmumu dienests atbilstoši mantas atrašanās vietai pieņem un uzskaita valstij piekritīgo mantu, sastādot mantas pieņemšanas un nodošanas aktu divos eksemplāros.

Saskaņā ar Civillikuma 930. panta noteikumiem nekustamas bezīpašnieka lietas piekrīt valstij.

Lietas izskatīšanā konstatētais liecina, ka pieteikuma iesniegšanas brīdī citas personas nav pieteikušas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu.

Līdz ar to nekustamais īpašums /adrese 1/, ar kadastra Nr./kadastra numurs/, saskaņā ar Civillikuma 930. pantu atzīstams par bezīpašnieka mantu.

Civilprocesa likuma 288. panta pirmā daļa noteic, ka tiesa izskata lietas par tādu faktu konstatēšanu, no kuriem atkarīga fizisko un juridisko personu mantisko un nemantisko tiesību rašanās, grozīšanās vai izbeigšanās.

Civilprocesa likuma 288. panta trešā daļa noteic, ka tiesa konstatē arī citus faktus, tas ir, bez tiem, kas minēti šīs tiesību normas otrajā daļā, kuriem ir juridiska nozīme, ja spēkā esošie normatīvie akti neparedz citādu kārtību to konstatēšanai.

Atbilstoši pieteicējas pieteikumā izklāstītajiem apstākļiem, juridiskā fakta konstatēšana nepieciešama, lai īpašums tiktu apsaimniekots.

Tiesa novērtē arī to, ka ieinteresētajai personai nebija iebildumu pret juridiska fakta konstatēšanu, ko apstiprina sniegtie paskaidrojumi lietā (lietas 14. lapa).

Tiesas ieskatā no fakta, ko lūdz konstatēt pieteicēja, galvenokārt ir atkarīga valsts mantisko tiesību rašanās. Fakta konstatēšana ir nepieciešama, lai valsts iegūtu tiesības sev piekrītošo bezīpašnieka matu nostiprināt zemesgrāmatā, lai turpmāk atbilstoši vislabākajām interesēm izlemtu, kā ar to rīkoties, bet bez šāda nolēmuma nav iespējams pierādīt mantas piekritību valstij.

Līdz ar to pieteiktais juridiskais fakts konstatējams, lai nekustamo īpašumu varētu reģistrēt zemesgrāmatā uz valsts vārda.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 288., 289. un 292. pantu tiesa

n o s p r i e d a:

apmierināt /Nosaukums A/ pieteikumu par juridiska fakta konstatēšanu.

Konstatēt juridisko faktu, ka nekustamais īpašums–/adrese 1/, kadastra Nr. /kadastra numurs/, /adrese 1/, platība 0,2770 ha, ir bezīpašnieka manta un piekrīt valstij.

Juridiskais fakts konstatēts īpašuma reģistrēšanai zemesgrāmatā uz valsts vārda.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā Vidzemes apgabaltiesā, iesniedzot apelācijas sūdzību Vidzemes rajona tiesā.

Vidzemes rajona tiesas tiesnese